

Novine prihajajo vsako nedeljo. Cena: doma na skupni naslov 25 D., na posameznioga 30 D., v Ameriki štiri dola e. Amerikanci donijo za to ceno brezplačno i Marijin List pa Kalendar Sreca Jezušovega, domači narodniki pa kalendar za polovično ceno. Naročajo i plačajo se na upravnosti v Črenšovcih, Prekmurje. Uredništvo je v M. Soboti, v Tainjštvu SLS, v Faflekovoj hiši. Izdajatec: Klekl Jožef, vp. pleb. nar. poslanec.

NOVINE

Glasilo Slovenske krajine

Oglase sprejema uredništvo, upravnost i tiskarna. Cena oglasov: cm² 75 par; 1/4 strani dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popusta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetip pet reči 5 Din, više od vsake reči pol D. Med tekstom cm² 1:50 D., v Poslanom 2:50 D. Takso za oglase plača uprava i da za vse oglase od 5% do 50% popusta.

Rokopisi se ne vračajo.

Zahvala beltinskoj fari.

Neodvisna prekmurska stranka je razglasila dnes teden javni shod v Beltincih pri cerkvi. Na shod je prišlo do štirijezero ljudi. Vsi ti so čakali govornike nove stranke. A prikazao neden nese je, ar nese je vüpao prikazati. Zato je zbrana več jezerna s krščanskim mišlenjem napunjena vnožina dūška dala svojemi osvedčenji z ostri protesti proti osnovačom nove stranke i z glasnim kriči: živio g. Klekl, živio „Slovenska Ljudska Stranka.“ Za to veliko poščuvanje do moje malenkosti i za veliko vernost do svoje krščanske stranke se najtoplej zahvalim zavednoj slavnoj beltinskoj fari. Pri toj priliki se tudi globoko zahvalim gospodi Herman Miháli oči g. kaplana Herman Ferdinanda i njihovo rodbini za vernost pri našoj stranki. I gda njim to zahvalo izrazim, izjavljam, da jaz nemam do gospoda sina nikše mržnje i da bom kak najbole prizadevao, naj on pride do svojega seroga oče i ovih doinačih pali v tisto razinerje, kak je prele bio Živila verna beltinska fara!

KLEKL JOŽEF
narodni poslanec.

Doli z lažjov.

Dnes teden je v „Naši Novinah“ pod naslovom „Doli z lažjov“, dnes dva tjedna pa v listi „Néplap“ pod naslovom „Le az áláccal (Doli z larfov) napadno podpisano g. Holsedl rk. dühovnik, katehet v D. Lendavi. Jaz na njegove, v obema listoma iznešene napade mirno i stvarno, z dokazi potpretim ednim odgovorom plačam svoj dug. Sodbo, gde se skriva laž i koga pokriva larfa, pa prepüstim pravično premljavajočem našem ljüdstvi.

Večkrat so me oprosili naši madjarski volilci, zadnjič v jesen l. 1924. nji njim stranka znova zača vodavati list „Népujság“, šteroga njim je pri naših držih volitvah dala do rok za probo. Jaz sem njim odgovoro, da bo to teško šlo, ar naša stranka ma malo pristašov pri naših državljanah madjarske narodnosti i zato bo malo naročnikov, vodavanje lista pa košta dosta. Ali, da je prenehao „Szabadság“, sam se na večkratno prošnjo odločo, da te stroške na sebe vzemem i bom v božem imeni probao dobro čtenje davati do rok Madjarom. Tiskarni g. Balkányija, šteria me tudi večkrat opozvala, naj dam

vö madjarski list, sam tak naznano, da sem se odločo na vodavanje lista, naj mi išče samo urednika. G. Balkányi mi je naznano, da gospoda dühovnika Herman i Holsedl drage volje prevzemeta uredništvo. Jaz idem po tem pri ednoj priliki v Lendavo i gučim z obema gospodoma. Pripravna sta bila oba i to je mene jako veselilo, ve se je šlo za dobro stvar. Samo povedala sta mi, ka zavolo Madjarov bolše bo, či se moje ime zakrije, ar neje priljubljeno. Jaz sem šteo pod svojim imenom vodavati list, a ar sta mi gospoda, šteriva delata med Madjari i poznata prilike, to ne tanačivala, sam jidva bogao i določo, da se bo list izdavao pod imenom: Konzorcij. I tak se je tudi izdavao od prve do zadnje številke. Pod imenom Konzorcij sem razmo drživo naše krščanske stranke, šteroga država voditec sam jaz, to je da v imeni stranke na programi krščanske stranke de se list izdavao! Urednika nesam ešte meo, nesam znao šteri zmed gospodov se bo odločo. Proti konci meseca novembra lanskoga leta mi sporoča g. Balkányi, da me bo z gospodi Holsedlom i Hariom obiskao v zadevi madjarskega lista. Gospodje so prišli ravno gda se je vršo misijon za dekle v Črensovcih. Pri toj priliki so me gospodje večkrat prosili, naj njim izročim oba lista, ne samo Népujság, nego i Novine. Népujság iz srca rad, — sem odgovoro — ve to ravno prosim, ali Novine ne morem, ar mam že pogodbo z g. Hahnom v M. Soboti. Gospod Holsedl mi pravi nato, naj razvezem pogodbo i idem nazaj v Lendavo, njeva z g. Hermanom i pomočjom g. Harija bodela oba lista vrejüvala. Odgovoro sam, ar sam dühovnik, ne morem svojega imena i stana blatiti s tem, da podpisane pogodbe ne bi držao. Na pitanje g. Holsedlna, što bo tiskarno plačüvao, sam odgovoro, da jaz i njega tudi i da sem njemi včasi petsto dinarov za to, ka je bio tak dober, da je preuzeo do novoga leta uredništvo Novin. Po tom dogovori sem pisao mil. hercegpüšpeki i jih prosi, kak to cerkveni zakon predpiše, dovoljenje, ka bo smejo g. Holsedl list vrejüvati. Prezviheni so to dovolili i njemi z ednim dali vzorec za pogodbo med menov kak lastnikom i njim kak urednikom „Népujság“. On mi je to pogodbo na večkratno mozo zahtevalo proti konci januara poslao. Podpis nosi datum 8. dec. To pa zato, ar sam Bl. D. Mariji zročo celo delo naj je ona pod-

pira i blagoslavlja, zato sem začeo na njeni den. Gospod Holsedl je za pogodbo sam z lastnov rokov spuno, i podpisao. Ta pogodba se etak glasi:

IZJAVA.

Podpisani Hinko Holsedl katehet v Dolnji Lendavi prevzamem od Jožeta Klekl vp. župnika nar. poslanca lastnika „Népujság“ v Črensovcih štev. 8. Prekmurje, uredništvo in izdajo političnega tednika in to v zmislu tiskovnega zakona na lastno odgovornost. List bom urejeval na strogo katališki versko-moralni podlagi v narodno-državnem duhu ter z njim podpiral politiko Slovenske Ljudske Stranke, predvsem pa z vso vnemo pravice Slovenske Krajine ali Prekmurja. Obvezem se, da: a) alkoholu ne bom delal propagande; b) ne dopustim objave plesnih veselic in oglasov, ki bi nasprotovali cilju lista; c) z uredništvom prevzamem i popolno korekturo lista in to vse za mesečno plačo od 400 Din. letno 4800 Din. List bom urejeval v madjarskem jeziku. Ta obveza preneha veljati in sicer obestranko: 1) ako se z ene ali druge strani ne spolnjujejo gornji pogoji in 2) 31. dec. vsakega leta, ako se pogodba do 30. julja odpove.

V D. Lendavi, 1925 8 dec.

HINKO HOLSEDL,
catehet—urednik.

Pod gornjim pogoji izročim uredništvo lista „Népujság“ v roke g. Hinko Holsedl katehetu v D. Lendavi, 1925. 8. dec.

Lastnik in izdajatelj
KLEKL JOŽEF.

G. Holsedl je sam napisao to pogodbo, sam tudi podpisao i tak sam priznao, da sem lastnik in izdajatec lista jaz.

Ka sledi z te pogodbe?

1. Gospod Holsedl ne bi smejo za nevolne 400 Din. mesečne plače proti svojemu osvedčenju sprejeti uredništvo lista. On najmre trdi, da nikdar neje bio pristaš Kmečke zveze. Če je pa že sprejeo uredništvo, bi mogo prebroditi program naše stranke i tak pisati. To bi ga gotovo pripelalo i vu stranki. Ar največ ljudi zato mrzi krščansko stranko, ka ne pozna njenoga programa. A on ni edno ni drugo ne je včino, nego včino je, ka nebi smejo, sprejeo je uredništvo lista proti svojemu političnemu prepričanju, pisao je v list proti danjo pogodbi, sprejeo peneze za vrejüvanje, čeravno list ne je služo cilom krščanske stranke kak bi mogo po pogodbi i odstopo je od lista, neda bi njemi

jaz goripovedao ali da bi počakao do 30. julija i mi te odpovedao, kak se je na to z lastnoročnim podpisom zavezao. Jaz sem iskao urednika, ar on pogodbe ne je spuno i iskao sam ga zato, da pogodbo držim, da kda ga najdem njeni odpovem, meo sem čas do 30. julija odnosno do 31. decembra t. l. po pogodbi. Ne sem njemi pa odpovedao i celo ga še proso naj piše naprej mirno zato, ar sam šteo to svajo preprečiti, šteria se je z novov strankov začela. Očivesno je, kak beli den, iz dozdaj povedanoga da g. Holsedl pogodbe proti svojemu prepričanju ne bi smejo sklenoti i da jo je od njega samoga pisano i podpisano na več načinov prelomo.

2. Pogodba svetlo svedoči da sam izdajatelj i lastnik „Népujsága“ jaz. Pa vendar mi je g. Holsedl pismeno izjavio, da je on lastnik lista i celo moje naslove je šteo rekvirirati i z mojimi naslovami pošiljati svoje nove „Naše Novine“ i „Néplap“. Celo tak daleč je šo, da se je v tiskarni z žandarmi protio, ka z temi da odnesti naslove. Jaz proti temi protestiram pri glavarstvi, pokažem pogodbo sklenjeno i to meni da prav, naslovov g. Holsedl ne je dobo. Tiskarna g. Balkányija, ki je to delo kat. dijhovnika kak židov ostro obsodo, je pa, ar je bio navzoči, gda sem se pogajao z g. Holsedlnom, odklonila Holsedl—Némethyjovo ponudbo, da tiska njihove liste i ostano pri mojem „Népujsági.“

3. Po pogodbi je Holsedl na lastno odgovornost vrejüvao list, ne je smejo nikaj takšega pisati, ka bi tiskovni zakon žalilo predvsem pa ne je smejo pisati proti zapovedam kat. vere, stera prepove bližnjem poštenje jemati. Če je pa on proti danoj pogodbi li to včino z g. Hribarom gerentom v D. Lendavi, je kriv sam, če je mogo plačati više 6000 Din. Pa plačao je to zdaj, gda je že v novoj stranki, šteria, kak piše sam dr. Némethy, bogate kotrige drage volje podpirajo.

4. Pogodba določi plačo i to na leto 4800 Din. ali mesečno 400 Din. Lehko plačam na leto, lehko na mesec. Jaz sem se odločo, da bom g. Holsedlna plačüvao večkrat na leto po vekših šumah, kak „plačujem“ tudi tiskarne, pri šterih tudi mamo določeno plačo celo na teden. To sam g. Holsedlni tudi naznano i on reči ne pravo, ka to nede prav. Zato sam njemi prve dni aprila poslao dvejezero di-

narov, to je nekaj nazaj i nekaj naprej. Pogodbe gledoč na plačo zato nesam prelomo, je razvidno iz tega že. Še bole jasno svedoči pa, da sam jaz držao pogodbo, ta okolščina, da je on v vseh teh mesecah meo pri roki moje peneze, kajti z naročninov je on razpolagao, on je iz nje plačuva mesto mene tiskarno i on sam se je izjavil g. Balkányiji lastniki tiskarne, da njeni penez zato ne more več dati, ar od mene ne še dobo plače i tak tečas naročnino za sebe obdrži i si zračuna v placo. G. Hoisedl je s tem sam priznal, da je i na mesece dobo vō svojo plačo. Ne obstoji zato zrok, ka plače ne dobo i zato smeo pogodbo prelomiti.

5. Pogodba nikaj ne pravi od toga, da bi dva gospoda mogla g. Hoisedlni pomagati pri vrejovanji. Z nikšov pogodbom nista se zavezala, nego samo obečala g. Herman i Hári, da bodeta pisala v list. Zato če nista, nega zroka za razveljavljjanje pogodbe. Pa g. Hári je pisao vu „Népujság“ i pisao bi ešče več kak se mi je pravilo, a ne je mogo zavolo urednikove trdoglavosti, kak se izrazo; pisali so pa g. Hajoš, Tivadar, Gáloš i drugi. Sotrudniki so zato bili i ni piknjice zroka za odstop od lista zato ne je bilo, ka prej dva gospoda ne pomagata. Ešče več jih pomagalo. Tem menje pa se sme navesti kak zrok za odstop to, ka prej tri mesece ne dobo od mene nikšega pisma. Jaz sem njemi večkrat pisao. Bogao sam ga tudi, gda me je zvao v Lendavo, skoz te sem šo v Belgrad, a on ne je prišo vō na kolodvor, samo mi je glas poslao po tiskarniškom osobji, ka ne more priti. Bogao sem ga i pisao v M. Soboto, naj njemi pošiljajo glase. Bogao sem ga i vzeo na znanje, ka v začetki nemore nači pisati, kak je pisao i celo sem ga pohvalo v pismi, da lepo vrejuje list i ga

je tudi. Jaz sem bio z njim polnoma zadovoljen, dokeč ne začeo napadati že februar 14. v. 7 št. Népujsága našo stranko i to te, gda je v rokah meo našo naročnino.

6. Gospod Hoisedl trdi, ka sem jaz interpelacijo stavo na ministra za agrarno reformo, v štejroj sam ministri v oči metao, zakaj dobijo madjarski bogataši zemljo i ka so to njemi neki gospodje (oni pri reviziji iz Zagreba kak mi je z rečjo povedao) potrdili i od mene zavolo tega takše opazke napravili, da ga je sram bilo. Ta opazka je bila, kak mi je pravo sledkar: kakši dühovnik sam jaz, da tak delam. — Čteo je pa on to interpelacijo v „Slovenci.“ To ga je prej tak svadilo, ka je povrgo „Népujság“ i ustanovo novo stranko i nove liste.

Žalibog i tü morem odgovoriti, da g. Hoisedl blodi i neistinite reči guči i nikšega zroka ne meo za odstop od Népujsága tem menje, ar je v njem proti nam te že pisao, gda, kak sam omeno, ešče za pitano interpelacijo ne je znao.

Gledajmo zdaj to interpelacijo. Kaj je interpelacija? Interpelacija je pitanje na ministra. Vsaki pošten poslanec, ki verno vrši svoje poslanske dužnosti, gda za kakšo krivico zve se trudi da 1) dožene jeli krivica včinjena i 2) jeli jo še minister tudi i kak odpraviti. To pa včini z pitanjem na ministra, štero se zove „upit“ ali interpelacija. Nepošten poslanec, se zna da za plačo zamuči krivico i ne pita. Jaz, ar sam šteo vsikdar biti pošten poslanec, sem vsako krivico, štera se mi je sporočila, šteo odpraviti. Tak sem šteo i tudi dužen bio odpraviti krivico, štera se je vršila pri reviziji v D. Lendavi i okolici. I zato sam pito ministra, ne pa trdio 1) že zaistino vrši na imanji kneza Esterhazija revizijo zagrebčka direkcija ne ljubljanska pa zakaj,

ar Prekmurje spada po zakoni pod Ljubljano?

Zastopnik toga veleposestva je dr. Némethy, odava je pa Janečovič, ki je veliki prijatelj od takratnoga ministra Payle Radiča. Za svojega prijatelja je poslao minister Radič iz Zagreba revizora. Zakaj? Ide se za hüpermaksimum. Hüpermaksimum se najprej samo tak dovoli veleposestvi, če služi namenom, za volo šterih je dovoljen. Če ne služi, mora revizija hüpermaksimum od veleposestva v kraj vzeti i razdeliti med agrarne interesente. Če pa se dožene, ka je služo svojemu nameni, te ga veleposestnik sme odati, komi ga šče. I ar je tvrdka Janečoviča celo plakate izdala, v šterih za nevalanca zove dva človeka, šteriva sta agitirala proti odaji hercegove zemlje, je bilo moje pitanje na mesti i potrebno, zakaj vrši revizijo na imanji prijatelja ministrovoga zagrebčki revizor?

2. Drügo pitanje sem stavo na ministra, če je zaistino dao izjavu i zakaj je revizor na občinskem uradi v D. Lendavi, »da zemljo samo tisti dobi, ki ma peneze.« Jaz sem dužen bio to opitati, ar če bi to istina bila, te sirmski človek, Magyar i Slovenec ne bi mogo priti do zemlje. Proti toj krivici sem jaz dužen bio nastopiti tem bole, ar sem dobo do rok od svedokov podpisano izjavu, da je g. revizor zaistino povedao gornje reči. Jaz zato s tem pitanjom nesam jemao, nego še davao siromaškim Madjarom zemljo. Tretje pitanje sem stavo na ministra na tožbo dugoveških Slovencov, ka se prej revizija samo madjarski pri njih zbobnjorila ne pa tudi slovenski, i ka je zato neki bogati Madjar dobo zemljo. siromaški Slovenec pa ne. Pitao sam ministra, če je to istina. To mi je bila dužnozt. To dužnost sam neštetokrat vršo, gda so se slovenski siromaki pritožili proti slovenskim bogatašom. Moje pitanje ne je šlo proti madjarskim agrarnim interesentom jaz najprej siromake Madjare tudi prižnam za agr. interesente — nego proti bogataši, da čuvam siroto. Trdio pa

nesam da je to tak, nego samo pitao, če je tak, ka se te popravi krivica. Sam g. minister je dobro razmo moje pitanje, zato mi te tudi da te odgovor, ka siromaški ljudje proti bogatcom neso se zapostavljal. Od zapostavljenja narodnosti ne odgovarja, ar to nesam ga pitao. Pa jaz niti nesam mogo pitati zakaj dobijo Madjari zemljo, ar sam pred tem mojim pitanjem i za tem mojim pitanjem par tjednov to je v časi od dva meseca dvakrat v parlamenti govoril i zahteval pred agrarnim ministrom i pred poslanci, to je pred celim orsagom, naj se siromaškim Madjarom tudi da zemlja. Sam minister, celi parlament, celi orsag mi je svedok, ka sam se poteguval za madjarske sirote tudi. Proti telikim svedokom neje mogoče nači pisati. I g. Hoisedl je li nači pisao. On je drügo trdio, ravno tisto, ka nese je zgodilo. Pa zakaj? Zato, pravi, ar je to šteo v „Slovenci“ i ar njemi je to pravila gospoda od revizije. Če je zato kaj netočnega objavo, je objavo to na lastno odgovornost. Glasi za Slovenca se najprej po telefoni pošiljajo iz Beograda v Ljubljano. A ar je velika deljava, med njima se ne čuje vse dobro. Tak se te dostakrat pripeti, ka se ne zapadne vse točno v Ljubljani, ka se guči v Beogradu i tak tudi napiše v Slovenca. Neštetokrat se nam je to že zgodilo. Netočno je prišla moja interpelacija brez moje krivide v Slovenca, g. Hoisedl bi dužen bio mene pitati, mene i nikoga drügoga ne, je li to tak kak „Slovenec“ piše ali ne. I samo potom, gda bi dobo od mene odgovor bi smeo pisati za ali proti. On pa ne tak. On je včasi na to napisao dva članka proti meni zavolo té reči. Jaz sem to od drügih zvedo, ne od njega. Jaz članka nesam dopušto objaviti, ar nista odgovarjala istino i sam g. Hoisedlni pojasnil svojo interpelacijo. I naj vidi, ka sam prav meo, sam njemi poslao svoj parlamentarni govor, šteri razsveti to pitanje i šteroga denešnje Novine objavijo. Pa g. Hoisedl mojega govora, ne je šteo prečeteti. Poslao sam ga za prečtenje iz Beograda v pismi na g. č. kananika Strausa, da ga vsi trije gospodje prečtejo i mi ga potem nazaj pošlejo. Poslali so mi ga

Što je zmagao?

(Zgodovinska povest. R. J.)

— Moj prvi minister Moro — je pravo ednak angleški kralj — poznej moj zakon z Anov pa ti dam velko čast, dosta penez tebi i tvojoj družini.

— Veličanstvo, nemrem — je odločno odgovoro prvi minister — nemrem. Nikdar se ne zgodi, da bi Moro delao proti glasi svoje dūšnevesti. Ne, za nikšo čast, za nikše peneze!

— Pa vendar, pomisli malo na dobroto, štere sam ti skazao. Zdigno sam te do velke časti, za prvoga ministra v državi. Zdaj ti dam ešče več, samo pripoznaj i podpiši mojo želo.

— Velčanstvo, vaša dobrota do mene je bila istinsko velka i za to vam ostanem tudi na veki hvalen. Zato sem pripravljen braniti svojega kralja, dati za njega tudi svoje življenje, či bi trbalo. Naj li pridejo sovražniki. Jaz bom šo prvi pred vojskov proti njim. Proste me vse moje premoženje pa vam včasi dam. Či pa vaše veličanstvo zahteva od mene, naj delam proti svojoj dūšnoj vesti,

te morem odločno povedati to: Boga moremo bole bogati kak človeka.

— To vse včup je bedarija — se zdere vladar. Ešče samo ednak pravim: Ali včiniš po mojoj voli i tak dobiš dosta penez pa velko čast ali pa boš šo pod gaoje i tak spraviš na nikoj celo svojo družino!

— Nemam si kaj zbirati. Svoje dūšnevesti ne odam za nikše peneze, raj merjem . . .

Par vör nato, so dveri najgroznejše voze v Londoni močno zaškripele potem se zaprle za velkim kraljškim ministrom. Čuje, kak ječar obrača kljuc, nego to ga ne straši, ar njegove merne dūšnevesti nišče nemre ne odklénoti ne zaklenoti. Erjavi, žmetni, mrzli lanci njemi stiskajo roke, noge pa šinjek, nego on, značajen katoličanec se ne boji, ar je njegova dūšnavest svobodna. Z njegovoga obraza sija nikša nenavadna miloba.

Ka bo pa z domačimi? Ka bo z ženov i decov? Tisti Bog, ki davele hrano fticam i oblači polske cvetlice, lepše kak je bio sam Salomon oblečeni, On bo meo skrb na nje.

Ka bo z Angleškov, njegovov dragov domovinov? Nesrečna država! Odrtrgana od jedine prave cerkve, bo podobna tistoj odtrganoj zvezdi, šteri se odtrga od nebe i leti ka sama

ne ve kam. Nego Bog čuva nad svetom i on pripela nazaj.

Takši misli so se porajale pregnanomi ministri. V gorečoj molitvi i globokom premišlavanju večnih istin, se je merno pripravljao na manterniško smrt.

Vse inači pa se je godilo močnom Henriku v njegovoj kraljški palači. Na vrhi svoje moči, obdan od častne straže, potopleni v dobrotnaj, kelko pač srce more poželeti, je nemer, nezadovolen, čemerasti. Najbole ga peče dūšnavest zato, ka je zavolo svoje osebne strasti odtrgao celo državo od Materecerkvi i jo tak sūno v krivo vero. Pekla ga je tudi vest zato, ka je svojo pravo ženo Katarino Aragonsko zavrgel pa šteo sklenoti zakon z Anov Bolenov. Toga je brezi dovoljenja iz Rima ne mogeo. Sveti Oča so njemi odgovorili, ka nemrejo dovoliti ar majo samo edno dūšo. Moro je tudi ne podpisao, ar je raj poslušao Boga kak človeka.

Vse to je Henrika strašno peklo. Mora ešče ednak dene na proba. Poše k njemi v vozno ženo pa deco, mogoče ga pa tej pregovorijo.

Jetnik čuje goste stopaje po hodaiki. Što bi mogeo biti? Gotovo idejo po njega, da ga odvlečejo na

morišče, si misli. Dveri zaškripelejo, notri stopi žena z decov. Pred njega pokleknejo, z milim glasom jočeč prosijo, naj ma smilene nad njimi, naj spuni vladarovo želo, vej je ne nikaj velkoga, samo naj podpiše pa tak reši sebe i nje. Či toga ne včini, ga čaka smrt nje pa sramota, žalost i siromaštvo

Očino srce je malo ne počilo od žalosti. Čuto je, ka je mož pa oča. Ka naj včini? Ne je dosta premišlavao. Z mernim glasom pravi ženi: „Povej mi, draga žena, či b' jaz zatajo svojo vero i dūšnavest, bi vladarove krivične žele spuno pa za to dobo svobodo, čast in bogastvo, pojmi, kak dugo bi jaz to vživao? Znabit deset, dvajset let. Pa ti si tak nespametna, ka bi jaz za par let vživanja toga sveta odao svojo večno srečo? Jaz ostanem veren svojem Bogu i svojoj veri. Henrik nikdar ne je mogeo praviti; „Zmagao sam nad Morom!“

Velki zvon londonskoga torma je s počasnimi vdarcji davao vsem na znanje usmrtilov slavnega ministra. Med dvema vrstama vojakov je stopao pogumno i merno na morišče kak bi šo na ženitev. To se je zgodilo 6. julija leta 1535.

nazaj, a g. Holsedl mi je na moje pitanje, če ga je prečeo šegavo odgovor, da ne ga je. Iz tega je razvidno, da g. Holsedl istine v toj strani ne je šeo spoznati. Ka je pa gospode pri reviziji zbolelo moje pitanje, i ka so se zavolo njega od mene tak izrazil, ka je g. Holsedlna sram bilo, je razumljivo tembole, ar so svedoki podpisali, ka so čuli revizorovo izjavo na občinskem uradu: tisti dobi žemljo, ki ma peneze — a minister je na moje pitanje vendar odgovor dao, ka revizor teh reči ne je pravo. Panetnim zadosata. To je gola istina, šteri se posvedoči z uradnimi dokazi z parlamentom i s odgovorom samoga ministra. Jaz svedočim. G. Holsedl trdi a beži pred svedočenjem. Stein je obsodo sebe. Istine v toj reči ne je šeo spoznati, zato ga ta tudi obsodi. Pravi zrok, da je od Népujsága odstopo je zato ne moja interpelacija, nego da je iskao zroke za svoj odpad od nas šteri bo rodio i njegov prepad v „neodvisnoj prekmurskoj stranki.“ A teh zrokov ne je najšeo, najšli i našteli so je pa naši listi, kak so dragi čitatelje že zvedeli že njih. Ve nešterne, kak prikapčitev Sl. Krajine k Horvackoj, nezadovolstvo s politikov naše strank (našternim, se zna da ne povoli Vr) sam g. Holsedl призна v pismi na mene naslovljeno za tiste, šterih on ne omenja, pa znamo mi. Iz vseh dozdaj povedanih vsački pravico ljubeči človek mora spoznati da je g. Holsedl prelomo lastnoročno pisano i podpisano pogodbo. Če je to delo Népujság za izdajstvo imenujao, presodite vi pošteni ljude, ki nesamo pogodbe, nego ni dane reči neste prelomili, presodite če je prav meo ali ne.

Zdaj pa par reči ešče od neke druge trditve g. Holsedlna. Piše »Pravite, ka sam ga zato napadno (pušpeka) ka so odredili dvojno predgo. To je impertimentna laž. I Népujság 20 št. pod naslovom „Nagy felháborodás M. Sobotában“, gda je on še njegov urednik bio etak piše; »V krogi murško sobočnih farnikov je veliko zburkanje za volo novoga cerkvenoga reda, apoštolski administrator je odredo, da zajtra ob šestih mora biti rana boža služba« itd. I zatem svedoči, — se zna da ne vse točno po Cerkvenih zakonih — da hercegpüšpek nemajo pravo odréiti rano božo službo z predgov ob 6 i da so jih zvün Sobote druge fare ne bogale. Na zadnje pa etak zakriči g. kaplan-katehet svojemi pušpeki: »Vüpamo se, ka jedino zveličanje düš imajoč pred očmi, se drži apoštolski administrator predpisov cerkvenoga zakonika »Nihil innovetur!« to je naj nikaj ne prenavlja. — Že malo dete zna, ka se vsaki človek po vekšem tituluši imenuje či jih več nosi. Če je šteri dühovnik plebanoš i ešpereš, se za ešpereša zove; če je ešpereš i kanonik, se za kanonika imenuje; sam g. Holsedl dela tak tudi z gosp. Strausom, nikdar jih ne zove samo za plebanoš ali ešpereša nego za „Nagyságosa“ to je kanonika. Samo mil. hercegpüšpek ne privošči toga tituluša, njih samo za apoštolsko-ga administratora imenuje i proti cerkvenim predpisom njim zakriči, naj nikaj ne prenavljajo. Reči »Nihil innovetur« se najmre tičejo tistoga administratora, ki ravna pušpekijo, gda se je ta spraznila, ne pa ap. administratora. Ne je tudi istina ka bi mil. pušpek ob 6. odredili rano božo službo, odredili so jo od 6—7 vore z najbolšim namenom, ka de mogo vsak

odrešeni krščenik poslušati sveto mešo po nedelah i svetkih, kak je zapovedano to za vsakoga. Če takša pisarija, kak je g. Holsedlna, ne napad na pušpeka, ka je te napad? Če se napadajo tudi njuvi tanačniki, med štere i mene računa g. Holsedl. Ali kako se moti g. Holsedl, gda trdi, da nesam noso na srci da se sobočka spaka odpravi. Kak sem zvedo za njo, še neoprošen sem delao po želji farnikov za ugodno rešitev i pri g. velikom župani i pri cerkvenoj oblasti.

Od sodnije, kak vidite, dragi čtevci, nese trebe meni bojati. S tov strašijo samo tisti, ki se je sami bojijo. Naši listi, ka so pisali, tudi posvedočijo, obsojeni zato ne morejo biti. — Posvedočijo tudi gnilobo, od štere gučijo.

Ka se pa hvala g. Holsedlna tiče, najmre, ka se automobilisti nove stranke kšenki ne vozijo, nego kak gavalerje, ki dobro plačajo auto i šofora, i ka nešteri z med njih nikše plače nemajo pri listih nove stranke, odgovorimo dvoje. Prvo je pitanje, drugo je trditev. Pitam gospode automobiliste, ki so prle obregnjeno dregali po jeli svojega plebanoša z vilicami (rašoškami) i se ne mogli pretožiti za volo njihove slabe hrane i za volo svoje slabe dühovniške plače, pitam te gospode, po kakšoj skrivnoj comprniji so prišli do toga bogastva, ka ne samo ka jih auto vozi cele dni, nego ka toga kak gavalerje še plačajo? To je ne samo lastnik autoja dobi plačo od njih, nego ešče šofori bogato napitnino. Gavalerstvo najmre telko pomeni. Odkod to bogastvo? Je neba rosi, ali zemlja rodi? To je pitanje. Trditev je pa ta: Jaz pri svojoj velkoj poslaniškoj plači nemam telko dohodkov, da bi si mogo samo ednak auto naročiti, peški prehodim teške beogradske ulice den za dnevom, da pomagam neštetim, ki se na mene obračajo, doma pa tudi komaj plačam foringo z ednim konjičom. To trdim na gornje pitanje, štero ponovim: z koj te plačujejo automobilisti svoje gavalerstvo?

Dokončam svoj odgovor na g. Holsedlna, z tov veselov istinov, ka so pravično borbo naše krščanske stranke spoznali celo törki i pravoslavnji jo tej podpirajo, i z tov žalostnov istinov, ka jo g. Holsedl z svojim generalštabom pri neodvisnoj prekmurskoj stranki pa v toj borbi za pravico v državi napada.

KLEKL JOŽEF
nar. poslanec.

Malo odgovora.

V zadnjem štev. „Naše Novine“ se v uvodnem članki g. Holsedl postavi na visiko stališče i nam pravi: »Pitam vas: što je v nedavnom časi več dosegno za vero i cerkev, tisti, šteri so ne vladli bili, ali pa nepárt?«

1. G. Holsedl najbrž neve zgodovino „kancelparagrafa“ to je paragrafa, šteri pravi, da sme državna oblast nadzorovati dühovno delo dühovnika. Naj si pogledne celi boj okoli toga paragrafa i bo vido što je brano pravice Cerkvi i što ne.

2. Gvišno je tudi njemi znano, da so po šolaj pobirali od katoličanske dece dare za pravoslavno, svetosavsko cerkev. Naj nam pove gospod, što je preprečo to delo, štero je proti cerkvenim predpisom i proti čutenji katoličanov! Preprečila je to krvico slov. ljudska stranka (nepárt), v

štero se g. zaletavle.

3. Naša država bi morala sklenoti z poglavarem slike Matere cerkvi pogodbo, ar je skoro polovica naše države katoličanska. Da nemire priti do te pogodbe, kde bi sporavnale všeckne zadeve Cerkve i države, je zrok to, da zastopniki najmočnejših strank, od šterih g. Holsedl skaživo pravi, da delajo za vero i cerkev, da so pravim tej zastopniki na tom, da bi pušpeke imenuvali — ne rimske pape, — nego pravoslavni minister. V toj pogodbi šejo zastopniki tudi to, da verski šol država ne bi pripoznala i tak bi naše verske šole prevzela država. Što more to praviti, da so vladne stranke s tem delale za vero i Cerkev? To lehko zapiše sam g. Holsedl, šteroga je strankar: ka zagriženost oslepila, da nemre presoditi istine.

4. Naj si g. pogledne tudi v proračun ministra ver. Tam je čarno na belom kak so vladne stranke zglasale dosta vekše izdatke za pravoslavne cerkvene potrebščine kak za katoličanske. Ali ne ve g. da se vladne stranke prav bogato obdarjuvale krioverno »staro katoličansko« cerkev, v šteroj se zbirajo odpadnjeni od katoličanstva. Naj si g. pisek prečte govor g. poslanca Kleklha, najroko na prsa dene i pove, što je delalo za pravice Cerkvi? Te govor pri priliki objavimo, da bo ljudestvo videlo kak strašno neistino je te g. zapisao.

5. Vladnivi stranki sta glasale tudi to, da katehetje za verski navuk ne dobijo niedne nagrade, niti telko ne, da bi si poplate kupili, štere pri hodi v šolo raztrgajo. Ta plača za vse slovenske katehetete ne bi dosta vekša bila kak plača ednoga samernoga generala. Pa tudi to sta vladnivi stranki odtegnole i stem dühovnike po siromaški pokrajinaj obsodile, da stradajo i hodijo raztrgani okoli. Za katehetete vladnivi stranki nemata penez, da bi plačale krvavo zaslženo plačo, pač pa trpita, da si ljude okoli vladnih strank nabirajo po kričici težke miljone. Te stranke, te ljude teda hvali g. Holsedl, za stradajoče sobrate pa nema zagovora. Lehko je njemi. Vej je g. Némethy pisao, da vsi bogatašje podpirajo novo stranko i od tej bogati darov znamkar dobi tudi g. Holsedl. Zato pa ne vidi boja, šteroga je vodila slov. ljudska stranka proti toj, vnebokričejoj krvici. V njegovi očaj so te krvice, prizadente njegovim stanovskim tovarišom i s tem sv. Materi cerkvi, delo za vero, za Cerkev.

6. Znano je i smo že tudi pisali, da so ljudje od vladni strank agitirali za to, naj katoličanci prestopijo v pravoslavno vero. Slov. ljudska stranka je z vso ostročov stopila proti tomu. V državnoj zbornici je vložila za toga volo interpellacijo. Tudi so gg. poslanci v svojem govoru pred državnov zbornicov to naprej prinesli i z ostročov grajali i to delo vüpa imenuvati človek, šteroga stanovska dužnost je, po zapovidi Kristušovoj, glasiti evangeljom, imenuvati to, delo za vero za Cerkev? I vüpa se bojuvati proti slov. ljudska stranka, šteri je to delo grajala i preprečila?

Isti list je nedavno pisao: „... bodite gizdavi na tiste može, šteri so to stranko ustanovili...“ Mi pa povemo, ka se sramujemo, da g. Holsedl kaj takšega more zapisati.

Shod

neodvisne prekm. stranke se spremeno v manifestacijo za Slov. ljudska stranko.

Daleč na okoli so razbobljeni osnovačje nove neodvisne prekm. stranke, da bodo meli shod v Beltinci. Shod bi se morao vršiti po božji službi pri cerkvi, Dosta ljude se je nabraalo na shod. Moškov okoli 2 jezero i nikaj menje žensk i dece. Prišli so tudi službenice grofice Zichy. Tej so pač morali priti, ar je bio shod stranke, šteri zagovarja velka imanja. Od gg. dühovnikov so prišli med ljudestvo g. kaplan Varga i so smejali z nami vred na rovaš nove stranke. Med ljudestvom je bila velka radovednost i čakanje, da pove širitelom nove stranke kak sodi od nji. Govornik nega. Prešenost je naraščala kem duže je ljudestvo čakalo. Ostre i bridke so šle na rovaš tistih, šteri bi morali meti govore. »Idite po posvet i grable, da poiščemo govornike, kde so!« (Smej.) Drugi: »Vej so ato pisali, da so dugo spali, mogoče tudi zdaj spijo.« Od druge strani se je čulo: »O, le naj spijo, deca so tudi te najbole vrla, kda spijo!« Ljudje so se vsakokrat veselo nasmejali. Kda smo že okoli po vüre čakali, so vidili grofičini čestnicje, da zman čakajo i so se domo obrnoli. Ljudestvo pa njim je za slovo iz vsega grla zvalo: „Živijo Klekl! Živela Slov. ljudska stranka!“ Med temi veselimi glasi so šli služabnici, da so njim pete brnele. Mi smo pa malo čemerni bili pa veseli tudi. Čemerni zato, zakaj so ne prišli, ka bi njim pokazali, da je mamo radi kak trn v peti, veseli pa za to, ar smo vidli kakši junaki so to, da so se pred svojim lastnim shodom skrili kak boječi zavci?

Agrarna zemla Magyarov v parlamenti.

Letos 23. marca, kda je bila v parlamenti razprava od proračuna so g. Klekl Jožef poslanec ljudske stranke zadeve agrarne zemle maggarskih interesentov s sledečimi rečmi spravili pred poslance:

„Agrarno ministerstvo pravzaprav vodi 5 ljude, 1 glavni minister, njegov damestnik i 3 državni tajniki.* To je čudna posebnost na celom svetu. Ka se nanaša na šparanje sam povedao svoje misli v začetki govoru, najmre, da se morajo vsa ta odvišna mesta z vekšega odpraviti. Te preobilne službe v ravnanji ešče omenim z drugoga pogleda. Či je že služba, tak jo naj konči minister porabi, i naj ne prelomi zakona zavolo njihove manjosti.

Leta 1920. februarja 12. je pod štev. 2119 zaglednola beli den od samoga kraja podpisana zakonita naredba i to od razdelitvi SHS. ministrstva za agrarno reformo. 27. poglavje te odredbe odloči, da se postavi v Ljubljani agrarna direkcija. V smislu istoga poglavja ljubljanska agrarna direkcija izvršilni organ agrarnega ministrstva za svoje okrožje. To okrožje pa je določeno v 2. poglavju naredbe agr. ministra z 16. julijem 1920. i se glasi: „ta direkcija je izvršilni organ agrarnega ministrstva v Sloveniji i Prekmurji“. To postavno odredbo ne bi smelo agrarno ministrstvo prestopiti, i ne bi smelo prezirati delokrog ljubljanske direkcije pri reviziji agrarnih subjektov (siromaki, šterim ide

* Tej tajniki vlečejo ministrsko plačo. Ljudska stranka je te odpravila, nego najmočnejša stranka je nazaj vpelala ta mesto, kde služijo brez dela masne plače.

zemla) i objektov (veleposestva) i bi ne smejo to zadevo zavupati zagrabeckoj direkciji. Tu je minister ponuma nasproti delao z obstoječov zakonitov naredbov. Tudi v tom slučaji, či bi meo zadostne zroke, da ne zavupo ljubljanskoj agrarnoj direkciji, bi ne smejo poslati zagrabecke direkcije, nego bi morao poslati ednoga gospoda iz obiloi svoji namestnikov, šteri bi mesto njega opravo revizijo. Samo takša rešitev revizije bi bila zakonita, proti štero, žalostno, je tudi druga pritožba. (Agrarni minister Pavle Radič komisije zbiramo iz vsej uradov.) Zakaj se je pa to zgodilo samo v Dolnjoj Lendavi? Zakaj ne tudi v M. Soboti? Či mate istinsko pritrožbo proti ljubljanskoj direkciji, nemam nikaj proti, nego zakona se nesme prelomiti. Spoznam, da je Vaše ravnanje v tom tali bilo protizakonito. Pa ne gledeč na to, da na zemeli prijatelja**) od g. ministra opravljajo protizakonito revizijo, je nedoposteni način, po šterom jo zvršavlejo. (Fr. Smodej. Zdaj razmimo. Zato so morali zagrabecko direkcijo poslati.)

G. minister pravi, da zemla ide predvsem državljanom slovenske narodnosti***). Nego nasproti tomi sam bio vsikdar osvedočeni i zdaj sam tudi toga mišlenja, da, či se že zadosti zakoni, i kda je meja dobila z domaćimi ljudmi narodno trdnjavno, te se mora zemla dati tudi državljanom druge narodnosti, pri nas siromaškim Magyari. Jaz sam to dozajdaj zahteval od vsakoga ministra i zahtevalem tudi od Vas minister i to ne samo zavolo socialne pravičnosti, nego i zavolo obrambe meje, vej je znano, da so zadovolni državlani najbogši branitelje državne meje. Jaz ne govorim proti tomi, či siromaški Magyari dobijo zemlo. Nasprotino, jaz zahtevam, da jo dobijo. Jaz govorim proti krivici. Krivica pa obstoji v tem, da zagrabecki revizor v dolnje-lendavskoj občinskoj pisarni izjavio, ka zemlo samo tisti dobri, što ma peneze. Svedoki potrdijo njegovo izjavo. Zatogavolo so se pri meni pritožili i siromaški Magyari i siromaški Slovenci. Pritožili so se, da majo bogati prednost, siromake pa poleg napravljajo. Ne pravim jaz toga, to je pritožba drugih. Ta pritožba je prišla meni i na podlagi te pritožbe sam napravo pitanje na agrarnoga ministra.

**) Janečovič je tisti, ki da drva i les voziti iz Sl. Krajine, čiravno je obojetu krvavo potrebitno. Janečovičev zupnik je dr. Nemeški Šteri je dša nove prekmurske stranke.

***) Tak se glasi zakon, šteroga je zglašala »najmočnejša« stranka. (To stranko podpira tudi nova prekmurska stranka. Op. uredn.)

GLASI

Murska Sobota.

— Na našoj gimnaziji se te dnevi emudi g. Poljanec, odposlanik min. za prosveto. G. Poljanec vodi prosvetni oddelek pri mariborskem vel. županstvu. Znano je tudi od njega, da je velki ljubitev šolstva, zato se z vüpanjom obračamo na njega, naj podpre želo našega ljüdstva, da se kempire spopuni naša gimnazija.

— Hasnoviti obisk je napravo 6. t. m. v M. Soboti dr. Ivo Pirc predstojnik zdravstvenoga zavoda v Ljubljani. Znano je, da v veči krajej po Slov. Krajini razširjeni poprijeti beteg škratistica. Da bi si na lici mesta vse pogledno i potrebno priskrbo je priselil g. z avtomobilom v M. Soboti, nato pa v Večeslavce, kde je škratistica najbole razširjena. Pripravo je s seboj tudi desinfektor (pripravo za pobijanje betegovih klic ali bacilov), štero je pri nas nihao, da se ležej stavi razširjanje betega. Pelao se je tudi v dolnjelendavski okraj.

— Zdrastveno predavanje za gimnazije je meo g. prof.

Pavlič v dvorani g. Dittricha. Predavanje je podpro tudi s skiptičnimi slikami, štere so bile lepe i za to se je predavanje jako posrečilo.

— Poštno upraviteljstvo še zidati nove prostore za poštni urad. To je že tudi tako potrebno. Zdaj je urad naseljeni v prizidki Cifrakove hiše, šteri prostor je tako nezdrav. Pod je odznotra niže kak površina zemle voni, zato pa vsikdar vlažen. Vekši tao, poda je od vlage sprhneo i so takše grabe v podi da je nevarnost, ka pri vsakšem stopaji spadneš. Stene so mokre i plesnive. Se zna, da so prostori silno nezdravi i v tej nezdravi prostoraj mora delati 16 službenikov skoro celo den, od 7 do 21 vüre. Pomilovanja vredni ljudje i občudivanje vredna skrblivost v svojoj službi. Za te prostore mora poštna uprava plačati več kak 5 jezero Din. na mesec. To je nezdrživi položaj. Zato je po ogledi večkratnih komisij oblast sprevidila potrebčino da zozida novo poštno hrambo. Tudi sobočka varaška občina je obečala pomoč pri zidanju. Želimo, da bi se že mogla pošta naskori preseliti v kakše bogše prostore.

— Tečaj za krojače (sabole) i šoštare priredi „Skupna obrtna zadružna“ v M. Soboti. Tečaj de julija meseca t. leta. Na tečaji do se krojače i šoštare včili finoga rezavanja, oblek i črevlov. Opominamo mojstre i pomočnike, naj se priglasijo pravčasno, ar je mogoče, da sledkar ne dobijo prostora. Priglasijo se naj pri goričenju zadružni.

Slovenska Krajina.

— Uradniški izpit je srečno napravo g. L. Gruskovnjak uradnik v Dolnjoj Lendavi. Gospodi, našemi domačini iz srca čestitamo!

— Velka Polana. V našoj občini se je tako razširila škratinka. Solo so za 6 tedenov morali zapreti. V kratkom časi je v tom betegi mrlo sedmero dece. Pozavljamo merodajne oblasti, naj včinijo vse potredno, da se zaterete te beteg. — Od 10. do 13. toga meseca, bomo pri nas meli tridnevnicu v čast presv. Srci Ježušovom. Vodili do tridnevniča preč. g. duh. svet. p. Lacko Hazemali iz Ptuja. Vsaki den bota dve predgi, 12. to je v soboto bo z dovoljenjem pustopekove oblasti molba Oltarskoga sestva, v nedelo pa bo za sklep procesija z Najsvetejšim. V soboto bo tudi sprejem v Maribor. 30. maja smo meli že sprejem Šolarov v Marijin vrtec. Sprejem se je vršo po slovesni večernicaj. Pri toj priliki je vnočno oko postalo rosno i se vnočno srce omehčalo, posebno kdo so deca na glas potrdili, da šejo ostati vrla i verna deca Marijina. — Telko z našega kraja — drugoč več.

— Večeslavci. S strahom gledamo, ka bo, či se bo škratinka po naši krajej tak strašno razširjavala. Že dosta dece je spomrlo. Vsaki den mamo mrt-

veca. Merodajna oblast naj se gene i včini nekaj, da se proti pride toj nesreči!

— Beltinci. Na poročilo v „Naši novinaj“, da bo 6. t. m. shod v Beltinci smo se starci i mladi odzvali pozvauji na shod, šteroga je štela prirediti nova „neodvisna prekm. stranka“ pri cerkvi. Ob 11 vörli smo nestričivo čakali odkeden pridrdr Nemethijov avtomobil. Toga pa ne bilo od niked. Gg. so se znamkar zbojali lagojega vremena, čiravno je lepa vedrina bila. Radi bi čuli, ka de nam oblublao te novi „rešitev“ Slov. Krajine. No, vej smo tudi bili pripravljeni ga podeliti, da ne potrebujemo njegovi prazni oblub. Mi smo zadovolni z g. poslancem Kleklonom pa njegovim delom i ostaneemo z njim vred verni ljüdskej stranki.

— Čuden „ogen“ na Cankovi. 6. toga meseca odvečara ob poldvej se je več požarni društvo zebrao na Cankovi, da pogasio „strašen ogen“, šteri pač lehko nastane v tej vroči dnevaj. Ar je bilo telko gasilcov i je delo ne bilo lehko, je bio velki plac premali je trbalo za segnoti tudi prostor okoli cerkvi za vsefele priprave. No, pa što naj to zameri, či so pri tom človekolübnom deli požarniki pohodili lepo zasajene korine okoli cerkvi? Da je bio ogen resan strašno velki, svedoči tudi to, da so šprickale tri šprickance vodo s trej stüdencov i všečirom je prej voda zmenkala. Zato je trbalo cevi napelati v malo bolje vkrej stoječo gostilno Vogler, kde hvala Bogu, stüdenec ne posejne. Pri tom stüdenci so delali i se trüdili celo noč i komaj v pondelek v gojno se njim posrečilo pogasiti „strašen ogen“ — v grli. Ob devetih predpoldne so zadnji delavci zapustili „pogorišče“. Zato je nikaj ne čudnoga, či so bili ništerni delavci od celonočnoga dela tak trüdni, da niti iti neso mogli, nego so je mogli pelati domo. Hvalevredno je tudi to, da je pri gašenju pomagalo vse: staro i mlado, prosti i nobel. Eden od gospodov je bio na priliku v pondelek tak trüden, da je pri svojoj najbogšoj voli ne mogeo zdržati na svojem službenem mestu.

— Či što toga ne verje, naj pride na Cankovo pitat; vsako dete zna pripovedavati od toga čudnoga „ognja“. Človekolübno delo je hvalevredno, pijačevanje pa najostrešje graje. Ka požarniki potrebujajo, naj njim ljüdstvo z dobre vole vküp da, veselic s pijačevanjom pa naj ne delajo, ar bodo več ljüdstvi škodili, kak hasnili. Op. vredništva).

— Pitanja so prišla od veči strani na vredništvo, kde bi se dobila 121. številka „Slovenca“, kde je veliki naš ljubitev, vseči Iiščni profesor dr. Matija Slavič, na kratko opisao zgodovino naše mile Slovenske Krajine. Vnogo zanimivoga je v toj štev. „Slovenca“, posebno narodnostna mapa i opis kak je mirovna konferanca prisodila našo Krajino k Jugoslaviji. Što še meti to štev. „Slovenca“, naj se pismeno zglaši na uredništvi „Novin“.

— Novice v slikah smo v denesnjoj štev. priložili.

Dari za Martinišče. Stanko Ivan nabralo v Žižkih 251, Kolarič Ivan G. Bistrica 10, Fras Ferd. Bakovič 30, Vogrinčič Vikica Cankova 100, Sukič Št. krojač M. Sobra 100, g. kaplan Hauko 20, Štanta Anton nabralo v Satahovcih 20, N. N. M. Sobra 10 Din., Kozar Julija Martinič 1 dolar, Erjavec Štefan 100, Štefan Rojnik Rogatec 40, Črček N. Kriščanci 50, Na gostiji v Satahovcih nabralo 105, 50, Mikola Štefan Trošovci, Rogač M. 30, N. N. iz Bethlehema (Amerika) 10 dolarov. To so poslali velč. g. župnik Veren. Dobi pa teh 10 dolarov tisti, ki oda največ sreč za loterijo.

Zahvala. Na risalski pondelek so dijaki iz Martinišča napravili lepi izlet na Cankovo. Pri službi božoj dopoldne i popodne so spevali. Pogostili so nas pri znanoj Vogrinčičovoj hiži, pa pri darovitnoj gdč. Pitz v Topolovcih. Vsem, posebno pa vlč. g. plivanoši i kaplani, se prav iz srca zahvalimo za gostolübosf.

— Gornja Lendava. 6. jun. se je vršo pri nas lepo obiskani shod Ljudske stranke. Namesto gg. poslancov je govorio tajnik g. Kranjc iz Maribora. Najpreje izrazo svoje posebno veselje nad tem, da so si v Gornjoj Lendavi ustanovili posojilnico. Mnogo doberga je nova posojilnica včinila že tej par tednov, ka obstoji: Vnogim je dala na posodo, da so si mogli kupiti falat zemlje ali druge verstvene potrebščine. Nego posojilnica bo mogla pomagati ljüdstvi le, če jo bodo podpirali tisti, ki njim je Bog dao nekaj več imanja. Vsaki, ki si lehko kakši dinar dene na stran, naj ga nese v posojilnico! Posojilnica bo potem mogla posojiti peneze tistim, ki je potrebujajo. Tak si bodo bratsko med sebov pomagali! — Nato je govornik popisao zdajšnji politični položaj. Žalostno je, strašno žalostno, da mladi Pašič lehko troši na mesec miljone, štere dobi na škodo države, medtem pa siromaško ljüdstvo, posebno na Goričanskem strada. Že zdaj se ljüdstvo Gornje-lendavske fare boji priestne zime! Letos so ne mogli iti na Madžarsko delat in si tudi kruha za zimo ne bodo mogli prislüžiti. Ešče bolje žalostno pa je to, da vladno politiko, ki brani korupcijo in zapravljane mladoga Pašiča, brani Radič, ki so ga vnoči iz Gornje Lendave volili, ar so vüpali, da jim dosegne bogše čase. Radič dela ravno nasprotno. — Nazadnje je gosp. tajnik ešče razložil na kratko novo stranko v Slov. Krajini, stranko grofov in grofic. Što še grofe braniti proti ljüdstvi, tisti se naj le zapiše toj stranki. Pa v Gor. Lendavi, kde ma ljüdstvo teliko premalo zemlje, keliko je majo grofi preveč nova stranka ne bo našla niti enoga pristaša. — Zatem se je shod dokončao z velkim odobravanjem. Zahvalimo se g. Kranjci, da so nam razložili denešnji politični položaj.

Pismo iz Dobrovnika.

V nedelo je mela pri nas shod nova »slabostojna« prekm. stranka. Zebral se nas je preci. Radovedni smo bili, ka nam tej »goreči« gg. po- vejo.

Shod so odprli g. Volper i dali reč Hari Leopoldi, šteri je dugo nekaj pravo, ka bi bole bilo za kakši teater kak za shod. Samo prazno slamo je mlato. Na mimo mi je prišlo, ka je g. Hari nedavno pisao, da prej z novov strankov pride »sveklost« v naš kraj, poslušavci pa smo bili toga mišlenja, da bi bole bilo, či bi prišla »sveklost« v njihove glave. Od sami prazni reči ljudestvo nede melo, ne pravice, niti krūha. Mislili smo si tudi, kelko dela je potrebno, prle kak se kaj dosegne tej gospodje pa nam brezi vsaktega truda obečejo paradižom na zemli.

Kakša reč, takše mesto najde. Govornik je dokončao svoj govor, poslušavcov pa se nihče niti od daleč ne zmislo, ka bi »amen« povedao. Pravi teater se je komaj zdaj začno.

Govoriti so začeli g. Lejko. Po dugo poti križ-kraž so prišli na to, ka so šteli povedati. No, vgonite, ka so šteli povedati? To, ka naj grofovsko zemlo vsa v kūp ostane. Mi smo si pa mislili svoje. Či bi tak bilo, kak so g. Lejko pravili, te bi siromacie morali stradati, ar nega zasluka, kak v mirnom časi. To so znamkar g. povedali iz ljubezni do siromakov (!) Jaj jaj, da g. Lejko veleposestnike zagovarja to že razmimo, pa da zagovarja imanje grofic, to pa ešte bole razmimo. Zato smo njim tudi dali pošteni odgovor, si lehko mislite. Vsi poslušavci smo protetirali proti tomu, smo njim vmes gučati i smo se razišli po oštarijaj. Tam smo si pa etak gučali: Radič nas je nafarba, tej nas pa zdaj šejo nafarbi, zato bomo odzaj za politiko g. Klekla, šteri nikdar ne spreminja velejovo svojega programa.

Te maček, na našem dobrovničkom shodi je tak potro govorilke, da so niti ne vüpali iti naprej v Beltince. K nam pa le naj ešte kda pridejo, da ešte doživejo v kūse osramoteno.

Domača politika.

Naša politična bojna se je prenesla iz državne zbornice med ljudestvo. V Belgradu vse spi vlada ne da poslancem dela, zato so skoro vši odišli iz Belgrada. Le nekši odsek je meo to velko srečo, da je prišlo telko kotrig, da so nekaj sklenoli.

Što je tomu mrtvili zrok? Zrok je vlada. Ona bi morala pripravljati zakone za zbornico, da bi je poslanci pregledali i od nji glasali. Toga pa vlada ne včini. Vse njen delo se obrača na to da pazijo radikali na radičovce, ka tej delajo, da je ne bi premotili i naopak radičovci pazijo na radikale. Poleg toga njim dela dosta skrbi korupcija, šteri vladni nasprotne stranke z močjov odkrivajo i med ljudestvom delajo proti njoi. Trbe tudi, da ljudestvo obsodi te nepravičnosti na visiki mestaj, obsodi posebno pri volitvaj. Tudi vladne stranke iščejo s čim bi se branile.

Vlada dele z nakanenjom to, da poslanci ne bi delali. Še

najmre pred svetom posebno pa na merodajnjem mestu pokazati, da je zdajšnja poslanska zbornica ne zmožna za delo, ne zmožna, da napravi i zglosa prepotrebne zakone za zednačenje davkov, zakon od občinskega ravnjanja i druge. To pa je ne istina. Vladni stranki mata telko poslancov da bi lehko ščista mirno delale na svojem programi. Boji se tudi vlada da, či pride pred zbornico, spadne. Radikali i radičovi si niti telko ne zavüpajo, ka bi na glasanje dali kakši zakon. Vsikdar mislijo, da njim poslanci postanejo neverni i bodo glasovali proti pa s tem vržejo vlado. Cio vsega toga vladinoga zadržanja pa je, da bi zdajšnja poslanska zbornica šla narazno, zato ka je nezmožna za delo i bi meli nove volitve.

Tudi vsi vodilni politiki so toga mišlenja, da bomo meli volitve. To je tudi povedao dr. Anton Korošec na shodi v Požegi. Ide se na to, što bo vodo volitve. Radikali bi najmre to radi, da bi onemogočili Ljubi Jovanoviči, ka ne bi dobo več poslancov i bi je porinoli iz zbornice kak so Petroviči i pokojnoga Protiča. Poleg toga bi pa radi na Slovenskom i Horvatskom dobili telko poslancov, ka bi te lehko sami vzeli v roke vlado. K tomu pa je potrebna oblast i to bi dobili, či bodo sami na volivnoj vladi.

Poleg vsega toga bi pa radikali radi poslance poslali na počitnice, da ne bi mogli paziti na delo komisije, šteri preiskavle zamazano delo korupcije.

Svetovna politika.

Poljsko. Cela Evropa je z paziljivostjo bila obrnjena na to državo. Poljska leži približno v sredini Evrope i prek nje se križa preci evropske politike. Posebno pa smo čakali z radovednostjo, što bo zvoljeni za predsednika poljske republike. Kak smo že zadnjič pisali je vojaški maršal Pilsudski z vojaškov močjov pregnao prvejšnjo vlado i vzeo v roke vodstvo države. Vsaki je mislo, da se bo zdaj dalo zvoliti za predsednika. Zgodila pü se inče. V zadnjem časi se je odpovedao i tak je bio zvoljeni za predsednika vseučiliški profesor Mescicki. Novi predsednik je velki vučenjak i se je dozdaj ne mešao v politiko. Glavno je, da bo pravičen, posebno je potreben pravičen vodilni mož v poljskoj državi, kde se je korupcija tudi jako zaperila. Novi predsednik je dao tudi proglaš na narod, šteroga dokončavle s temi rečmi: Bog v nebesaj, ki si blagoslovo naše gorstanenje i pregnao neprijatela iz naše zemle, pomagaj nam pri deli vrednjavanje republike. Izvolitev Mescickoga za predsednika republike so z zadovolstvom sprijali po vsoj Evropi. To zadovolstvo se je pokazalo tudi v tom, da je vrednost poljskega peneza na borzaj šla itaki gor.

Francosko. Tam majo največ nevole z svojim penezom. Francoski frank najmre ide jako dol. Kda so nedavno obladali Abd el Krima i dokončali bojno v Maroki, je svet čakao da se s tem frank zdigne. Pa to včanje

je bilo prazno, frank je pali spadno. Voditelje države pravijo, da mora biti nekak, ki s hudočije rova proti njihovom franki i rivle dol njegovo vrednost na borzaj.

Portugalsko. Vojaska revolucija se je popunoma posrečila. Voditelje revolucije šejo vpelati vlade iz sami generalov, delavci pa se tomi upirajo i pretijo s štrajkom.

Angleška je mela preci močno svajo z egiptovskov državov. V Egiptom so morili angleškoga vrhovnoga ravnatelja Sfaka. Sodišče pa je morilce oprostilo kaštige. Anglija je nastopila proti tomu je poslala pred Egiptom svoje bojne ladje.

Obsodba ponarejevalcov frankovski bank.

Sodbena obravnava proti tistim Madžarom, šteri so delali falšne peneze, se je nedavno končala. Obravnava je trpela 18 dni. Cela Evropa se je zanimala za te obravnave, ar se je kaj takšega ešte tudi ne zgodilo. Pri toj priliki se je očivesno pokazala vsa gniloba madžarski narodno zagrženi velikašov. Karolyi Mihal, nekdašnji vogrski minister je svedočo, ka je popunoma gvišno, da je za to hudočelstvo znala tudi Bethlenova vlada. Ar pa je ne štela nikaj napraviti proti, je tudi ona kriva hudočelstva. Dr. Nadossy Imre je znao za delo glavnega krvca Windischgraetza i on — kakti voditev policijske oblasti — je preskrbo Windischgraetzovim pomagačom potne liste za potuwanje v druge države, kde naj bi ponarejene franke dali vö. Voditelji tej pomagačov, polkovniki Jankoviči je pa priskrbo takšo pravico, da bi brezi vsakše vizite lehko hodil po sveti. Vojaški püšček Zadravec pa je vse hudočelce zaprisegno, da bodo od vsega dela mučali i on je v svojoj hiši skrival kufre z falšnimi bankami. Človek ne bi vervo, ka je gučao na zadnji den glavne razprave vladni tajnik Szörtszey, ki je med drugim pravo: »V naši dūšaj more živeti samo temirovno čutenje, kda bo obnovljene neodkrhane madž. država. Dokač na se to nezgodi smo pripravljeni, delati z najkmičnejšimi sredstvi ne samo s ponarejanjom frankov. Organizirali bomo komitaske čete i z mečom i giftom bomo strebili vse sovražnike madžarskava, začevši od cecatje dece pa do starcov.« Nato je nesramno govorio od Francije Čehoslovaške i Jugoslavije, tak da njemi je morao predsednik večkrat reč vzeti. Kaštige, štere so obsodili posamičnim hudočelcom se vidijo na prvi pogled ostre, vendar pa so za takše hudočelstvo premile. Glavniva krvca, Windischgraetz i Nadossy sta obsojeniva vsaki na 4 leta prisilnoga dela i vsaki mora plačati 10 miljonov kron. Ovi so dobili nekako menje.

Čehoslovaška vlada je naznanila francoskoj, da celo zadevo spravi pred Držstvo narodov.

Premovanje govanske živine v Turnišči.

18. maja je bilo premovanje, na štero so se törjanski farani dobro pripravili. Vse je bilo lepo okinčeno, celo slavoloki so bili postavljeni.

Do 9. vüre so na premovanje postavili 323 glav živine. Od tej je bilo 35 poldružo leto stari bikov, 30 mlajši bikecov, 109 telic i 149 krav. Živinorejci so na premovanje lepo pripravili svojo živino, vse snažno, parkli obrezani itd. Ar je dosta živine bilo, sta bile postavljeni dve komisiji. Edno je vodo g. inženir Zidanšek, drügo pa g. dr. Rajar. Na pomoč so prišli tudi gg. živinozdravniki iz sosednih mest i Maribora.

Zišlo je sledče: premijo je dobil 46 glav, med temi 13 bikov, 24 krav i 9 telic. Povprek so mele vse občine lepo živino, a najlepšo je mela občina nedelica. Komisija je povedala, da bi se od vse živine lehko postavilo do 120 v kūp, šteri vrsta bi delala čast vsem občinam i celoj Slov. Krajini.

Po premovanju so fotografirali najlepšo živino. Fotografije se dobijo kupiti v Tivadarovo trgovini v Turnišči.

Na premovanje se je pripeljal tudi vel. župan dr. Pirkmajer, šteri je tudi razdelo premije. Premije so v kūpno računale 7700 Din., 2 sta dobila diplome kmetijskoga ministerstva, 5 pa pohvalna pisma. Vel. župan je meo na to govor i je čestitao živinorejcom.

Potom pa so bila poučna predavanja, v šterih so gg. strokovnjaki povedali pomenkanja, šteri so opazili pa tudi pohvalili skrbivnost živinorejcov. Želejo tudi srečo kmetskimi stani, ar bo te domovina srečna, kda bo sreča v kmetskoj hiši.

Po premovanju je bio v kūpni obed, kde so gg. goste pozdravili domači gg. Litrop, Görkös, Dravec i drugi. Po obedi se je g. veliki župan odpeljal v šolo, nato pa v sosedne vesnice, kde je delio podporo za škodo po povodni. To podporo so spravili gosp. poslanec Klekl.

Premovanje je zvršeno, nesmejo pa izostati njeni sadovi. Paziti moramo pri zbiranju plemenske živine, da z dobro odebrani dobimo najbogše pleme, da bomo lehko prekašali druge živinorejce.

STARE

MOLITVENE

knjige

se dobijo v trgovini

I. HAHN

MURSKA SOBOTA.

Podperajte

„NOVINE“!

Srečke za loterijo Martinišča se dobijo v Bedeničkoi fari pri g. plivanoši, v Jürjanskoj fari pri g. kaplani, na Melincih pri g. vučiteli Capudri, Ozmeč Ivani, Brunec N., Forjan Štefani, Vohar Ign., Vučko Ivani; v Dokležovji pri Bokan Jožefi, Zver N. Klemenčič N., Jerič Ivani; v Markovcih pri g. plivanoši; v Vidoncih pri Kerec Matjaši. Kerec Viljemi, Žokš Franci, Horvat Janoši; v Kovačevcih pri Gergorec Juriji; v Radovcih pri Sukič Franci; v Otovci pri Kerec Ivani; v Beltincih na farofi pri vseh treh gospodaj, pri Glavač Mariji, Pintarič Ivani, Autolin Andraši, Škafar Jožefi, Oster Petri. Temlin N., g. Spragerovo, Balažič Aniki; v D. Lendavi pri Balkanjiji, Dominko J., Pallervich, pri šolskih sestrah, v trafiki Sever N., v Goricah pri Ropoša Florijani. Nikoga ne silimo ka bi mogeo okrog nositi i tržiti te srečke. Glavno je to, ka si v sakšoj občini pri ništernih hižaj vsaki lejko' kupi, gda šče. Zato smo takše hiže v Novinaj objavili.

Pošta upravnosti.

Bertalanič M. Krajna. Naj se šolar zglasí z šolskim svedočanstvom na konci šolskega leta. Te se njemi že pove. — Domači dobijo brezplačno. — Kda kaj pa vkljupobiš, pošli.

GOSPODARSTVO.

Osipavanje.

Čudovito je v naturi poleg drugega tudi to, da ma vsaka rastlina svoje posebno življenje. Zato pa mora kmetič vsako vrsto pova, šteroga poseje na poseben način obdelovati, edno etak drugo ovak. Jako zanimivo je pridelovanje kukorice i krumpičov. Pri obojem je potrebno, da ma kemveč korenja, zato je osipavljemo.

Kakši je razloček med neosipanim i osipanim kukoričnim betvom, lehko spoznamo, či zmeknemo betve pred i po osipavanji. Či pred osipavanjom poglednemo betvino korenje vidimo, da ma samo edno vrsto korenja odspodi na konci. To korenje nebi moglo prehraniti celoga betva posebno pa, kda se vlat zavrže. Tudi bi betvo bilo v nevarnosti, da jo veter podere. či bi je držala samo edna vrsta korenja. Oboje teda potrebuje, da ma kukorično betvo kemveč korenja.

Pri krumpiču pa je potrebno za to kemveč korenja, da se na vekšoj vnožini toga ležej več krumpičov zavrže. Krumpič je nikaj ne drugo, kak koren, šteri debele, da bi se v njem naberala potrebna hrana za kljice. Na ednom korne se navadno zavrže samo eden krumpič.

Vekši broj korenja pa pri obema dosegnemo z osipavanjom. Kda zemla pride k betvinom koleni (sokli), pozene koleno novo korevje. To vidimo - pri kukoričnom penje, kda je na pšeničnoj setvi beremo. Pen nema samo edne vrste korenja kak pred osipavanjom, nego po dve-tri. Kelko koleni je prišlo pri osipavanji v zemlo, telko vrst korenja ma pen. Vsakše koleno pozene korenje.

Isto je pri krumpičovoj betvi. S toga že lehko zpoznamo, kakša mora biti osipavanje, da dosegne svoj namen.

1. Predvsem ne smejo biti rende preveč goste i ne preredke, ar osipač nemre zemle porinoti k betvi.

2. Či je kukorica ali so krumpiči travnati, je moraš prle opleti, ovači pride k betvi trava na mesto zemle. Trava de ali dale rasla (slak) ali pa začne gniliti (osit, čreščovnjek). Či arste, te ravno betvi največ živeža jemle, ar je poleg njega, či zagnili pa postane betvo žuto i v rasti zaostane.

3. Osipavli, kda je zemla preci vlažna. Premokro je te, kda se ze osipačom vleče. Vlažna zemla je je žmetna i se lepo prileže k betvi štero ležej korenje pozene. Najbogše je tudi zajtra osipavati, kda je zemla od rose nekelko navlažena.

Cene:

Zrnje : 100 kg. (metecent) pšenice 325 Din., žita 230 Din., ovsu 195 Din. kukarice 175 Din., ječmena 215 Din., hajdine 260 Din., prosa 240 Din., pšen. otrobov 135 Din. **Zivina :** Govenska v Ljubljani kg. 9–10 Din., teoci 12–13 Din., svinje 15–17 Din. **Krma :** Sena 60–70 Din., slame 40–60 Din. metercent.

Borza :

1 Dolar 56 Din 59 par, Schiling 8 D., Čehoslovaška krona 1 D. 67 p., Nemška zlata marka 13 D. 53 p., Francoski frank 1 D. 74 p., Švicarski frank 11 D. Taljanska lira 2 Din. 13 p., 100 Madjarski kron (nova em.) 7 par.

Mali oglasi.

SÜHE GOBE in jajca se kupujejo vsikdar po najvišišoj dnevni ceni v trgovini FRANC SENČAR Ljutomer in Mala Nedelja.

Andrija Žinič oda troje imanje: 1.) 50 oralov, 2.) 18 oralov ino 3.) 5 oralov. Vsako imanje je v ednom falati i ma svojo hišo i gospodarsko poslopje. — Zglasite se pri ANDRIJI ŽINIČ, Sv. Jelena pri Čakovci Medjm.

K ODAJI

je lepo posestvo, 7 oralov zemle s šumov pri g. ALOJZI KOROŠAK v Iljaševcih p. Križovci pri Ljutomeru.

Samostalno podporno društvo „SVETI KRIŽ“ v Chicagi III.

je tako dobro za prekmurske Slovence i Slovenke. V društvo se sprejmejo moški od 16. do 50. ženske pa od 16. do 45. leta. Vstopnina eden dolar pri sprejemi v društvo, mesečna plačila za društvo eden dolar. Za to plačilo dobi vsaka kotriga ob priliki betega vsaki den eden dolar podpore, za smrtnino pa 500 dolarov. Kotrig ma 215, gotovščine 8000 dol. Seje se vrošijo vsako drugo nedelo v mesaci po poldne ob treh na No 1802 S. Racine Ave.

Odborniki so: predsed.: Štefan Ros, prodpreds.: Ignac Krapec, nadzorni predsed.: Martin Kelenc tajnik: Štefan Hozjan, podtajnik: Martin Horvat, blagajnik: Štefan Jakšič, paziteo betežnih: Mihael Gjorek, računovoditel: Matjaš Grškovič i Jožef Čurič, paziteo društva: Štefan Vučko, vratar: Ivan Černjavič.

SENO,

Superfosfat, Portland-Cement, Papir za zid, Papir za pokrov, Karbolineum, Ter Kovačko vogelje, Steinkol, Drva, Les — se dobi pri **VIKTOR CZIPOT** trgovci v MURSKI SOBOTI.

Naročnina ino oglasi se sprejema jo za „Novine“ pri

I. HAHN	ERDÖŠI
trgovina s papirjem, s pisarniškami in šolskimi potrebščinami.	trgovci z papirjem igracami v Murski Soboti št. 180. poleg rim. kath. cerkvi ino pošte.

K odaji

je edna oštaria z-vse se notri nahajočov posodov. Tudi je primerna za trgovino, 5 plügov zemlé, traynik in log se po niskoj ceni oda. Več se pozve pri

ALOJZ PEČIČ
SATAHOVCI.

Podperajte
„NOVINE“!

KMEČKA POSOJILNICA

v MURSKI SOBOTI

r. z. z. n. z. uraduje vsako nedelo.

Obrestuje hrailne vloge po 8%. Kmečki penezi naj se vložijo v kmečko posojilnico naj služijo kmečkomi lüdstvi.

Srečke

državne razredne loterije se dobijo kupiti v Dolnjoj Lendavi v trgovini H. MASCHANZKER-a. Tu je bila kúplena srečka štev. 139 356. Šterja je pri žrebenji 4. toga meseca potegnola svojemi kúpci glavni dobitek

Állami osztály sorsjegyelek

MASCHANZKER H. cégnél Dol. Lendaván kaphatók, ahol az eladott 139,356 számu sorsjegy szerencsés vevője nyerte a f. hó 4.-ki huzása a főnyereményt

500.000 Din.
(petstojezer Din.)